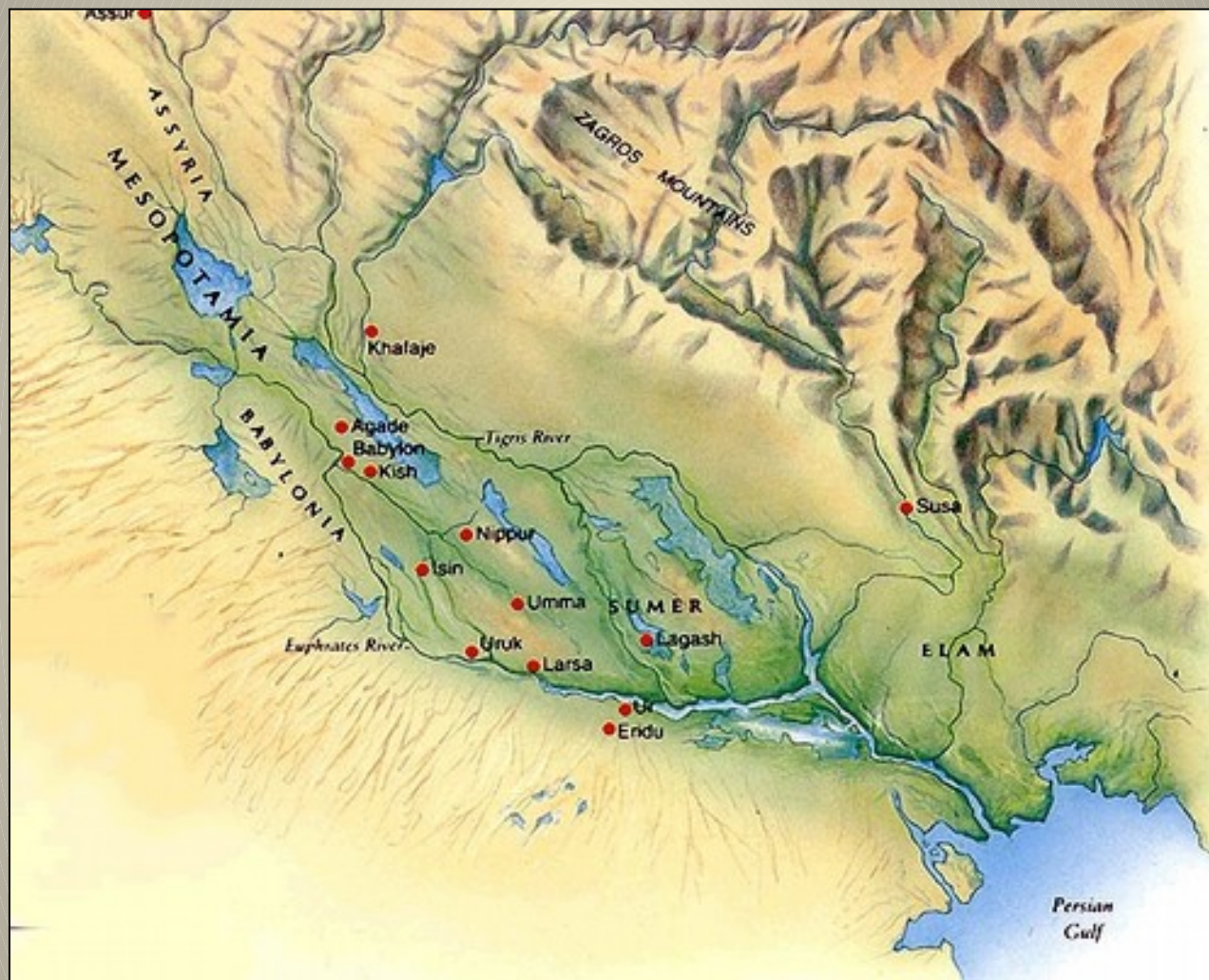

ПРВЕ ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ:

Месопотамија

Карта древне Месопотамије

МЕСОПОТАМИЈА

- ЗАУЗИМАЛА ЈЕ ТЕРИТОРИЈУ ИЗМЕЂУ ДВЕ РЕКЕ – ТИГРА И ЕУФРАТА (ПЛОДНО ТЛО ПОГОДНО ЗА ЗЕМЉОРАДЊУ)
- ПРОСТИРАЛА СЕ НА ТЕРИТОРИЈИ ДАНАШЊЕГ ИРАКА, ИРАНА И ИСТОЧНЕ СИРИЈЕ
- ЦИВИЛИЗАЦИЈА СЕ ОВДЕ РАЗВИЈА У ПЕРИОДУ 3500-3000 Г.П.Н.Е (ПАРАЛЕЛНО КАД И ЕГИПАТ)
- ОСНИВАЧИ МЕСОПОТАМСКЕ ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ СУ СУМЕРИ – НАРОД АЗИЈСКОГ ПОРЕКЛА КОЈИ ЈЕ ДОШАО ИЗ ПЕРСИЈЕ И ПОЧЕО ДА НАСЕЉАВА ЈУЖНЕ ОБЛАСТИ (УШЋЕ ТИГРА И ЕУФРАТА) ОКО 4000 Г.П.Н.Е
- СЕВЕРНЕ ДЕЛОВЕ МЕСОПОТАМИЈЕ НАСЕЉАВАЛИ СУ АКАДИ КОЈИ СУ БИЛИ СЕМИТСКОГ ПОРЕКЛА
- МЕСОПОТАМИЈУ ЈЕ ЧИНИЛО НЕКОЛИКО КУЛТУРА: СУМЕРСКА, АКАДСКА, ВАВИЛОНСКА И АСИРСКА
- У КУЛТУРИ И РЕЛИГИЈИ ЗНАЧАЈНО МЕСТО ЈЕ ИМАО МИТ О ПОТОПУ (сумерско-акадски еп о Гилгамешу)

СУМЕРИ(3500-1600 п.н.е)

- ЖИВЕЛИ СУ У ВИШЕ ГРАДОВА-ДРЖАВА (УР, УРУК, АКАД, ВАВИЛОН И ЛАГАШ) ГДЕ СУ ТОКОМ СУМЕРСКЕ ИСТОРИЈЕ ВЛАДАЛЕ РАЗЛИЧИТЕ ДИНАСТИЈЕ КОЈЕ СУ ИМАЛЕ ПРЕВЛАСТ
- О СУМЕРИМА СЕ ДАНАС МАЛО ЗНА, ЊИХОВ ЈЕЗИК НЕ ЛИЧИ НИ НА ЈЕДАН ПОЗНАТИ А ПОРЕКЛО ИМ ЈЕ ЗАГОНЕТНО
- СУМЕРИ СУ ЖИВЕЛИ У ГРАДОВИМА-ДРЖАВАМА ОД КОЈИХ ЈЕ СВАКИ ИМАО СВОГ ЛОКАЛНОГ БОГА ЧИЈИ ЈЕ ИЗАСЛАНИК НА ЗЕМЉИ БИО СУМЕРСКИ КРАЉ
- СУМЕРСКА УМЕТНОСТ ЈЕ БИЛА РЕЛИГИОЗНОГ ИЛИ УТИЛИТАРНОГ КАРАКТЕРА НАМЕЊЕНА ОБОЖАВАЊУ МЕСНОГ БОГА ОДНОСНО ГЛОРИФИКАЦИЈИ ВЛАДАРА КОЈИ ЈЕ ТРЕБАЛО ДА ОБЕЗБЕДИ ШТО БОЉЕ УСЛОВЕ ЗА ЖИВОТ

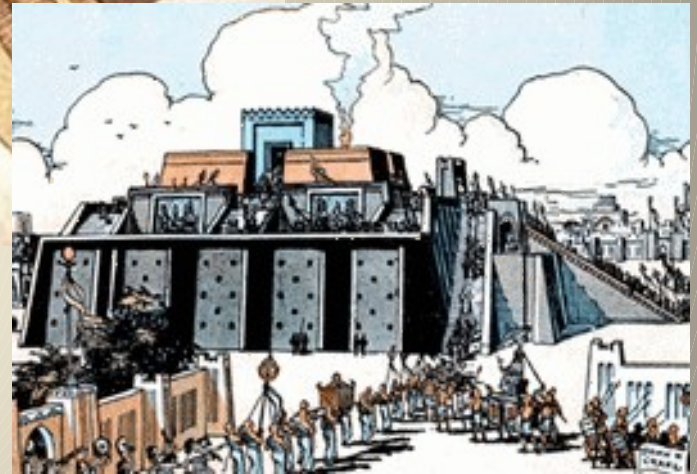
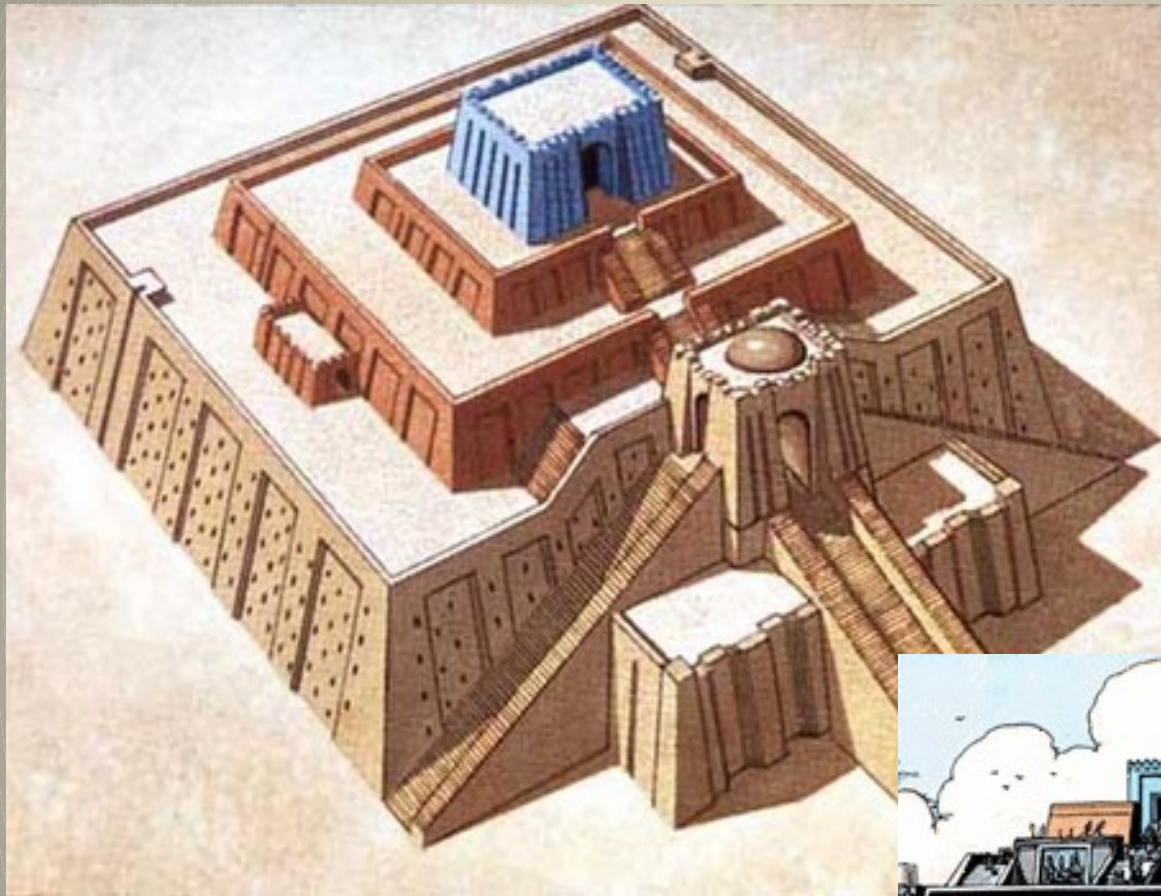
КЛИНАСТО ПИСМО

П

АРХИТЕКТУРА

- СРЕДИШТЕ ДУХОВНОГ И ФИЗИЧКОГ ЖИВОТА СУМЕРСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ БИО ЈЕ ХРАМ КОМЕ ЈЕ ПОДРЕЂЕНА ЧИТАВА АРХИТЕКТУРА ГРАДОВА
- ХРАМ СЕ ГРАДИО НА НАЈИСТАКНУТИЈЕМ МЕСТУ – УЗВИШЕНОЈ ПЛАТФОРМИ (ЗИГУРАТ) ЈЕР СЕ ВЕРОВАЛО ДА СУ ВРХОВИ БРЕГА ПРЕБИВАЛИШТА БОГОВА
- ОКО ХРАМА СЕ НАЛАЗИЛА ЕКОНОМСКА ЧЕТВРТ – РАДИОНИЦЕ, СКЛАДИШТА И ПИСАРНИЦЕ, А ОКО ТОГ КОМПЛЕКСА КУЋЕ ЗА СТАНОВАЊЕ
- ЗИГУРАТИ ВРЕМЕНОМ ПОСТАЈУ СВЕ ВИШИ, НАЛИК КУЛИ СА ПУНО СПРАТОВА (ДОСТОЈАН ДОМ ЗА БОЖАНСТВО)
- ЈЕДАН ОД НАЛПОЗНАТИЈИХ ЗИГУРАТА ПО БИБЛИЈСКОМ ПРЕДАЊУ ЈЕСТЕ ВАВИЛОНСКА КУЛА (НИСУ ОЧУВАНИ НИКАКВИ ТРАГОВИ)

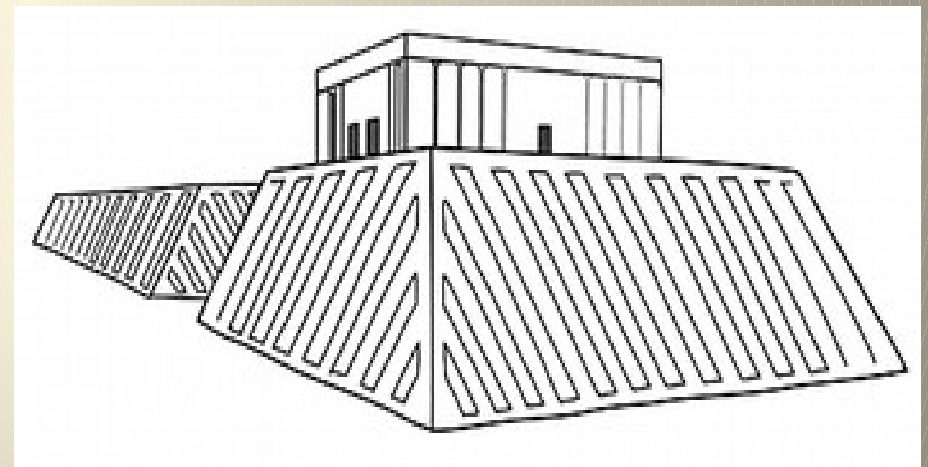
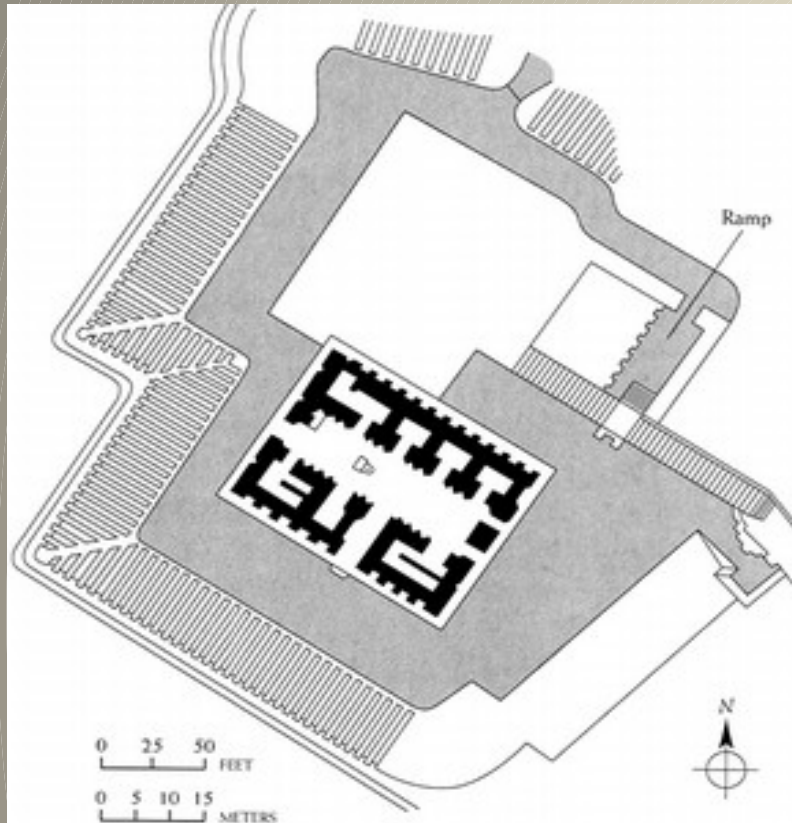

Месопотамски зигурат са храмом

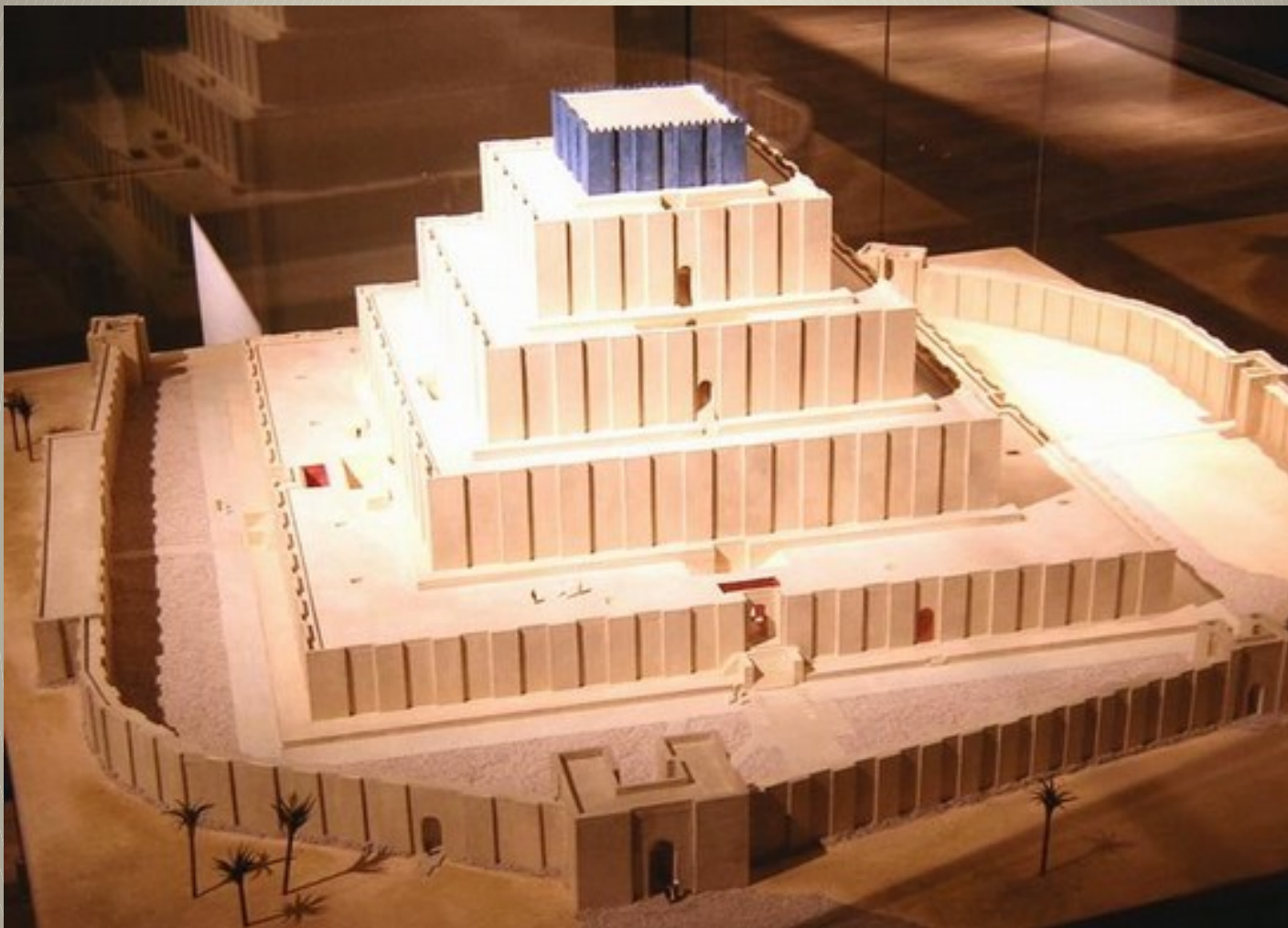

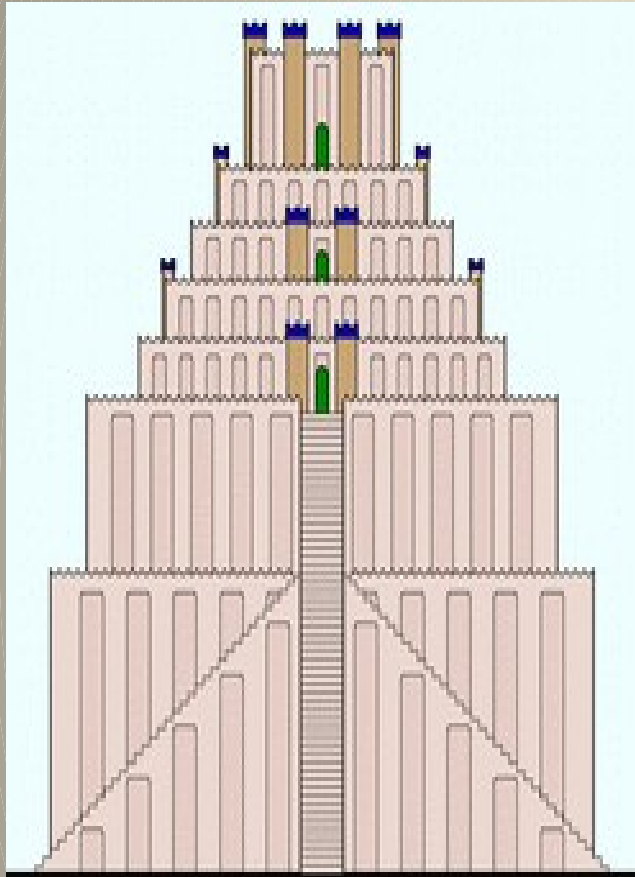
Бели храм са зигуратом, Урук (Иран) – око 3000 г.п.н.е

Бели храм са зигуратом, Урук
(Иран) – око 3000 г.п.н.е

Зигурат у Дур Унташу, Иран – око 1250 г.п.н.е

Вавилонска кула (реконструкције)– VI век п.н.е, висока чак 91 метар, грађена да “допре до неба” по библијском предању

Кипови из Абуовог храма, Тел Асмар, 2700 – 2500. године п.н.е, мермер

Кипови из Абуовог храма, Тел Асмар, 2700 – 2500. године п.н.е, мермер

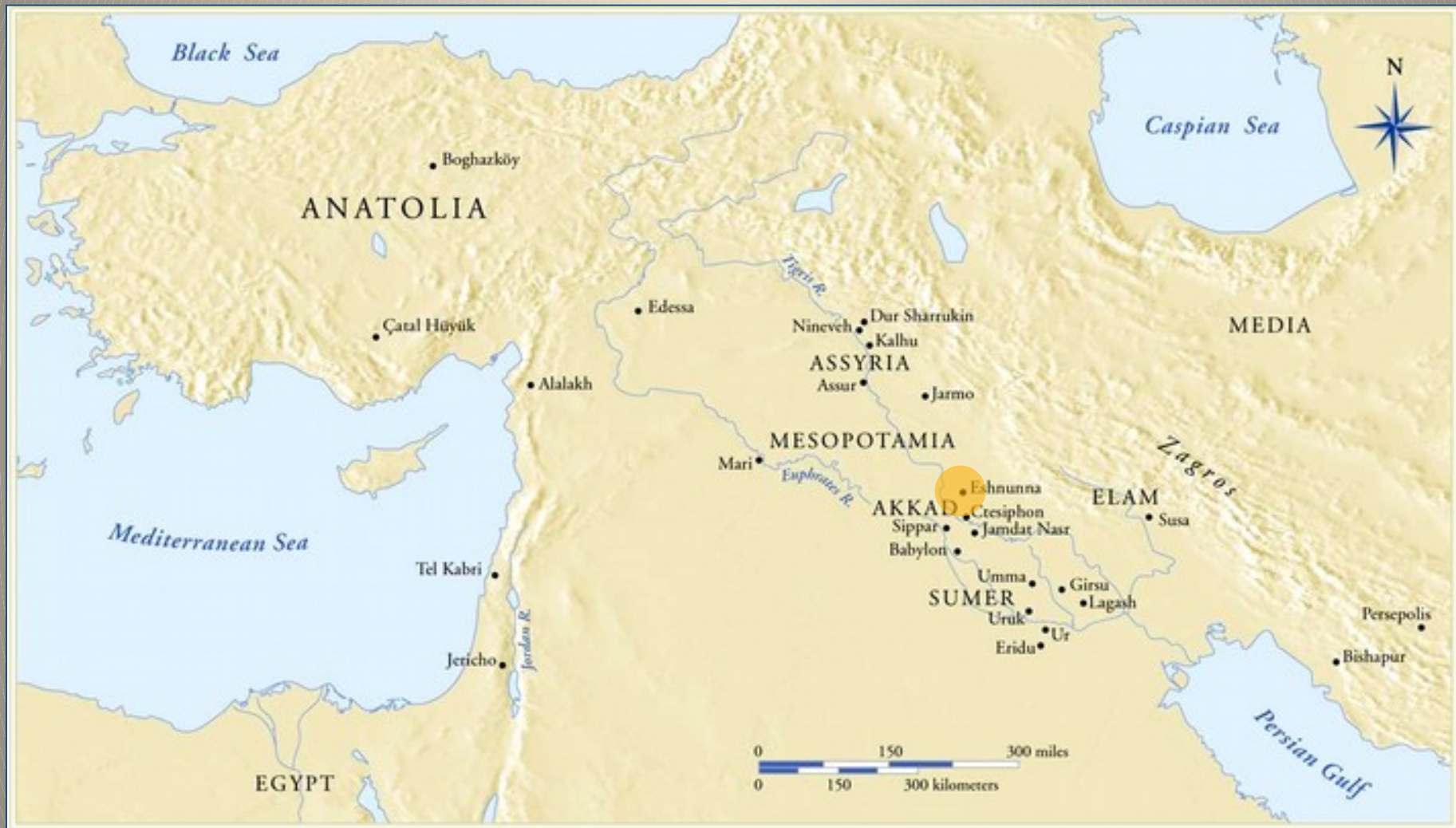

Харфа из Ура, око 2600. г.п.н.е. (нађена у гробу на краљевском гробљу)

АКАДИ

- ПРЕД КРАЈ РАНОДИНАСТИЧКОГ ПЕРИОДА СУМЕРСКА МОЋ ЈЕ ПОЧЕЛА ДА ОПАДА
- СЕМИТСКИ НАРОД КОЈИ ЈЕ ЖИВЕО НА СЕВЕРУ ЈЕ ОЈАЧАО И КРЕНУО КА ЈУГУ ГДЕ СУ ПРЕПЛАВИЛИ СУМЕРЕ – СТОПИЛИ СЕ СА ЊИМА
- ДОБИЛИ СУ ИМЕ ПО ГРАДУ АКАДУ
- АКАДИ СУ ПРИХВАТИЛИ СУМЕРСКУ ЦИВИЛИЗАЦИЈУ И КУЛТУРУ АЛИ НИСУ БИЛИ ВЕЗАНИ ТОЛИКО ЗА ГРАДОВЕ ДРЖАВЕ ВЕЋ СУ ИМАЛИ ПРЕТЕНЗИЈЕ ДА ВЛАДАЈУ ЦЕЛОМ ЗЕМЉОМ
- ВЛАДАР САРГОН И ЊЕГОВИ НАСЛЕДНИЦИ СУ БИЛИ ПРВИ ВЛАДАРИ КОЈИ СУ СЕ НАЗИВАЛИ МЕСОПОТАМСКИМ КРАЉЕВИМА
- УМЕТНОСТ ЈЕ ДОБИЛА НОВИ ЗАДАТАК – ДА ГЛОРИФИКУЈЕ ВЛАДАРА (НАПУШТА СЕ АПСТРАКЦИЈА И ТЕЖИ КА РЕАЛИЗМУ И СТИЛИЗАЦИЈИ УЗ ПРИМЕНУ **ИЗОКЕФАЛИЈЕ**)

Акадска област (Акад)

Победничка стела Нарам – Сина, 2300 – 2200. г.п.н.е, камен,
висина око 2 метра

(најстарији познати споменик који слави војни тријумф
једног владара и истиче његову божанску улогу)

Победничка стела Нарам – Сина, 2300 –
2200. г.п.н.е.

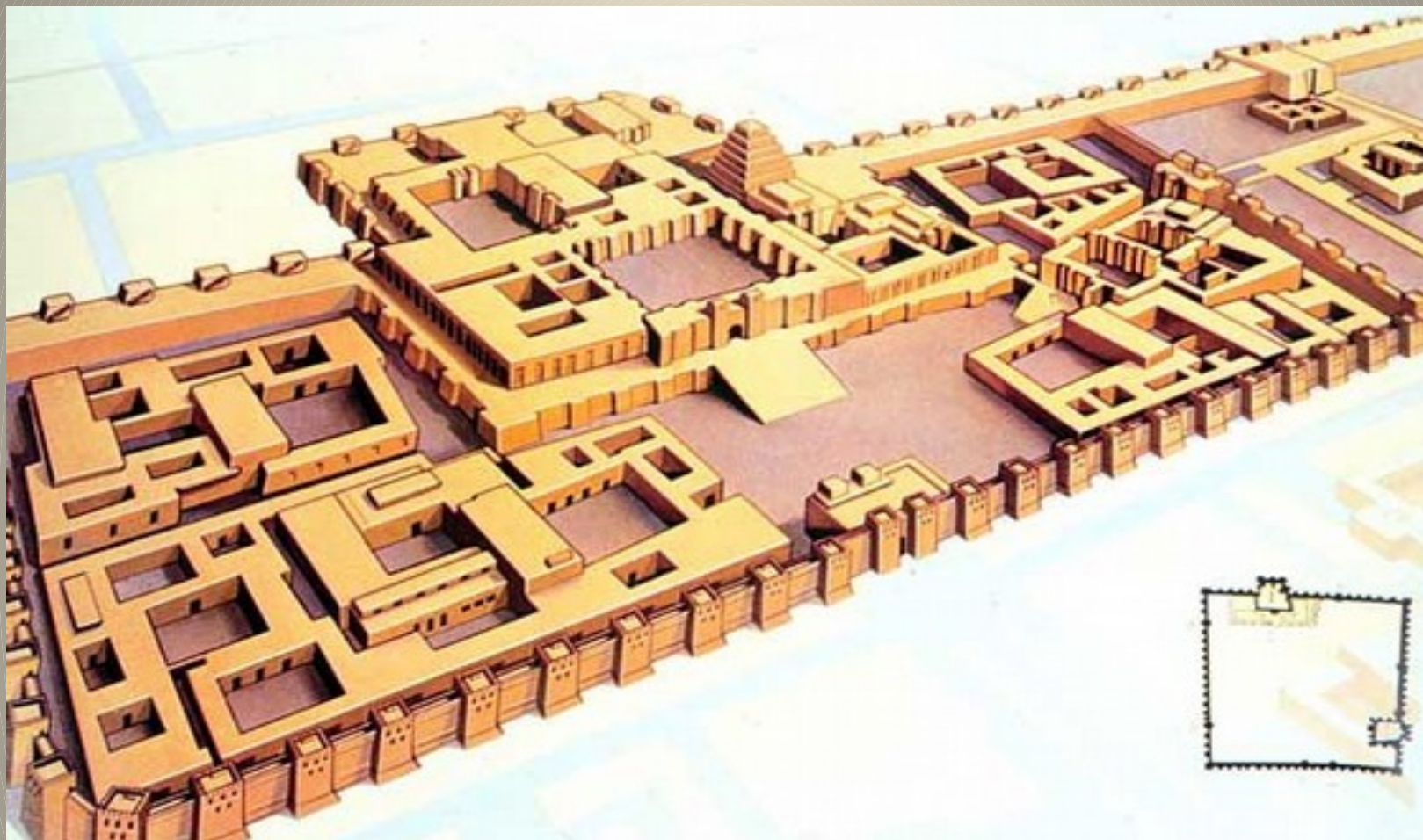

АСИРЦИ (1000-612 п.н.е)

- АСИРЦИ СУ ДОБИЛИ НАЗИВ ПО ГРАДУ-ДРЖАВИ АСУРУ НА ГОРЊЕМ ТОКУ ТИГРА КОЈИ ЈЕ ОКО 1360 Г.П.Н.Е. СТЕКАО НЕЗАВИСНОСТ ОД НАРОДА СА ИСТОКА (МИТАНАЦА)
- АСИРСКО ЦАРСТВО ЈЕ БИЛО НА ВРХУНЦУ МОЋИ ИЗМЕЂУ 1000 И 612 Г.П.Н.Е КАДА СЕ ДРЖАВА ПРОСТИРАЛА ОД СИНАЈСКОГ ПОЛУОСТРВА ДО ЈЕРМЕНИЈЕ
- АСИРСКА КУЛТУРА ЈЕ ПОЧИВАЛА НА СУМЕРСКОЈ КОЈУ СУ ТУМАЧИЛИ НА СОПСТВЕНИ НАЧИН
- У АРХИТЕКТУРИ ЈЕ ПОРЕД ОПЕКЕ ДОСТА КОРИШЋЕН И КАМЕН ПОШТО ГА ЈЕ НА СЕВЕРУ МЕСОПОТАМИЈЕ БИЛО ВИШЕ НЕГО НА ЈУГУ
- ГРАДИЛИ СУ ВЕЛЕЛЕПНЕ КОМПЛЕКСЕ ПАЛАТА КОЈИ СУ ДОСТИГЛИ НЕВИЂЕНУ ВЕЛИЧИНУ И РАСКОШ У ОДНОСУ НА СУМЕРСКЕ
- КАПИЈЕ И НИЖИ ДЕЛОВИ ГРАЂЕВИНА СУ ОБЛАГАНИ КАМЕНИМ ПЛОЧАМА КОЈЕ СУ БИЛЕ УКРАШЕНЕ РЕЉЕФИМА ИЛИ КОМБИНАЦИЈОМ РЕЉЕФА И ПУНЕ ПЛАСТИКЕ

АСИРСКО ЦАРСТВО

Реконструкција комплекса палате у Дур Шарукину,
742-706 г.п.н.е (прва асирска престоница, данас
Хорсабад у северном Ираку)

Чувари капије комплекса палате у Дур Шарукину,
742-706 г.п.н.е (фантастична бића, получовек - полубик)

Асурбанипал у лову на лавове, палата у Ниниви,
645-640 г.п.н.е, кречњак

Асурбанипал у лову на лавове, палата у Ниниви,
645-640 г.п.н.е, кречњак

Нововавилонско раздобље (612-539 г.п.н.е)

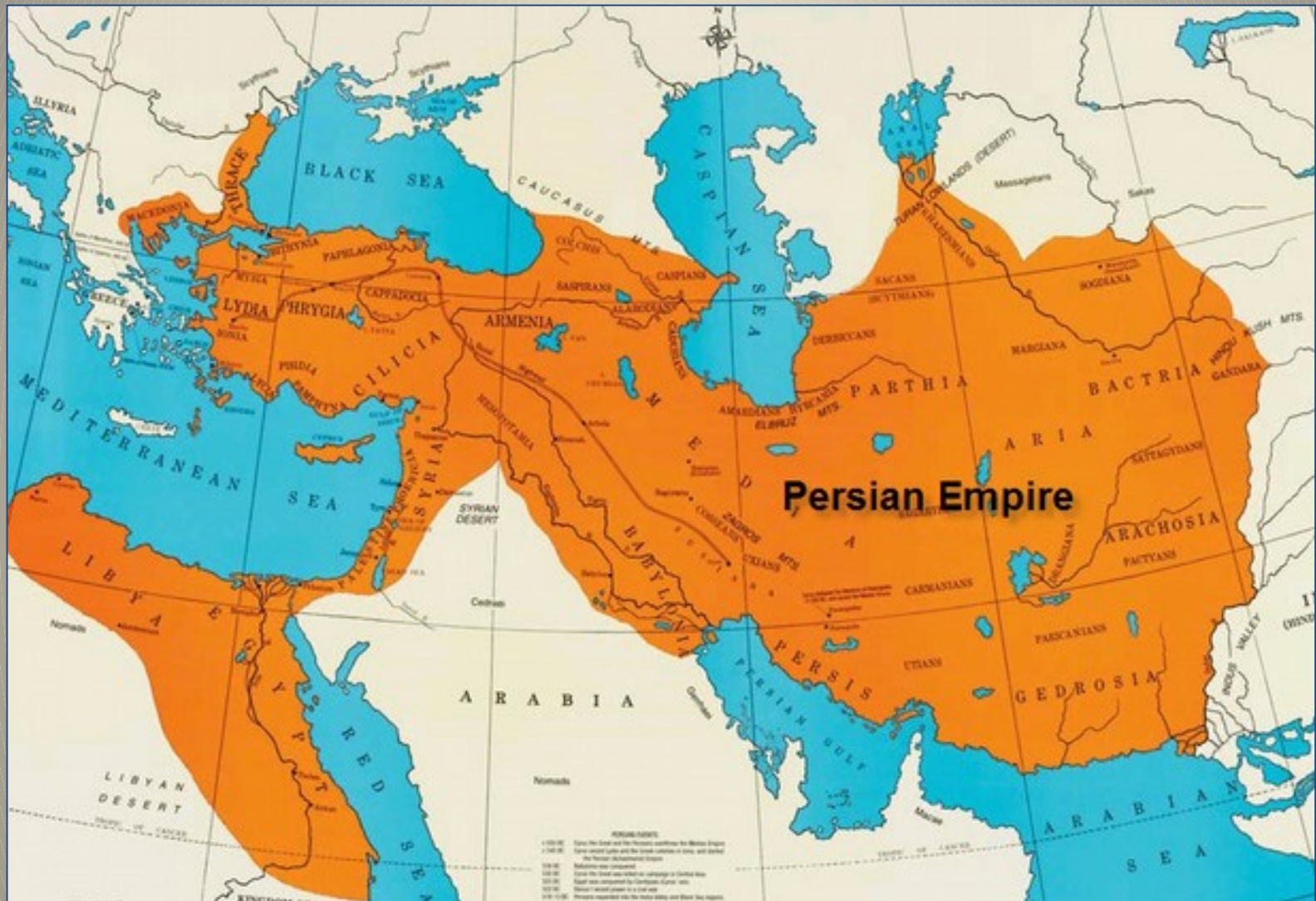

Иштарина капија у Вавилону, око 575 г.п.н.е (део краљевског комплекса Навукодоносора – наглашена употреба опеке),
Музеј Пергамона, Берлин

ПЕРСИЈА

- ПЕРСИЈА, ВИСОРАВАН ИСТОЧНО ОД МЕСОПОТАМИЈЕ, ДОБИЛА ЈЕ НАЗИВ ПО НАРОДУ КОЈИ ЈЕ 539. Г.П.Н.Е. ОСВОЈИО ВАВИЛОН
- ОСВАЈАЧ КИР ВЕЛИКИ (ЗАЧЕТНИК ДИНАСТИЈЕ АХЕМЕНИДА) УЗЕО ЈЕ ТИТУЛУ ВАВИЛОНСКИХ КРАЉЕВА И ПОСТАО НАСЛЕДНИК АСИРСКОГ ЦАРСТВА
- ПЕРСИЈА ЈЕ НАЈВЕЋУ МОЋ ИМАЛА У ДОБА ДАРИЈА I И КСЕРКСА (523-465 Г.П.Н.Е) КАДА СЕ ПРОШИРИЛА НА МАЛУ АЗИЈУ И ЕГИПАТ
- ЦАРСТВО ЈЕ СРУШИО АЛЕКСАНДАР ВЕЛИКИ 330. Г.П.Н.Е. КАДА ЈЕ ОСВОЈИО ПРЕСТОНИЦУ – ПЕРСЕПОЛИС
- ПРЕ ОСВАЈАЊА ВАВИЛОНА ПЕРСИЈАНЦИ СУ БИЛИ НОМАДИ И НИСУ ИМАЛИ ТРАЈНИХ СПОМЕНИКА. ЊИХОВУ УМЕТНОСТ ПОЗНАЈЕМО САМО НА ОСНОВУ ПРЕДМЕТА СА КОЈИМА СУ САХРАЊИВАЛИ МРТВЕ (ОРУЖЈЕ, ПОСУДЕ, НАКИТ). ОВА ДЕЛА СУ БИЛА УКРАШЕНА У ТЗВ. *ЖИВОТИЊСКОМ СТИЛУ* – КОРИШЋЕНИ СУ ЖИВОТИЊСКИ МОТИВИ У АПСТРАКТНИМ ОБЛИЦИМА

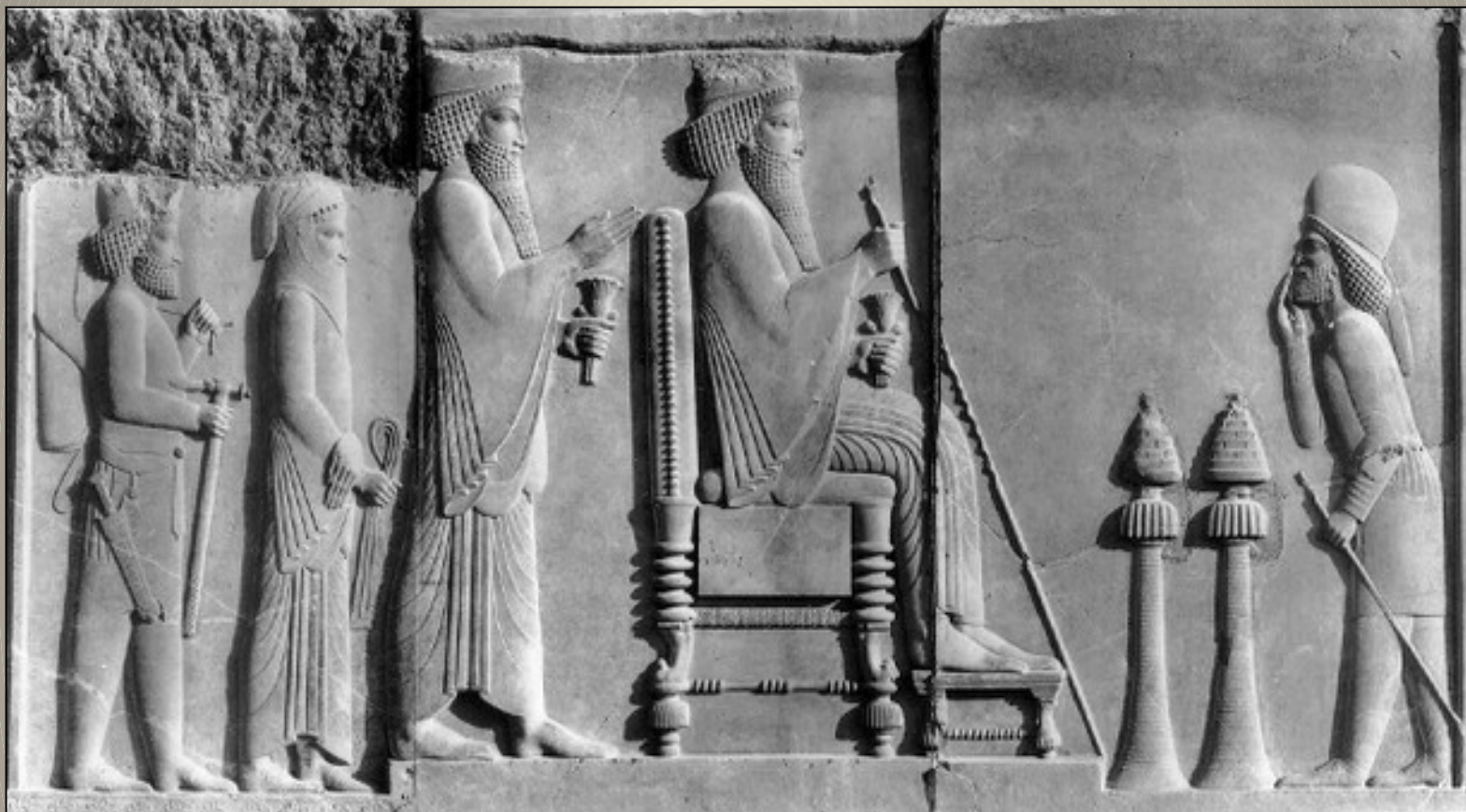
Персијско царство под Ахеменидима (539 – 331 г.п.н.е)

Палата у Персеполису, око 500. г.п.н.е

Палата у Персеполису, око 500. г.п.н.е

Дарије и Ксеркс приликом аудијенције, рељеф из Персеполиса, око 490. г.п.н.е, кречњак, висина 2,5 метра

НАЈВЕЋЕ ТУРИСТИЧКЕ АТРАКЦИЈЕ МЕСОПОТАМИЈЕ

- ИШТАРИНА КАПИЈА – ВАВИЛОН, МУЗЕЈ ПЕРГАМОНА (БЕРЛИН)
- ДРЕВНИ УР – археолошки локалитет
- ВАВИЛОН - археолошки локалитет
- ПЕРСЕПОЛИС – УНЕСКО листа културне баштине
- **ПРОБЛЕМ УГРОЖЕНОСТИ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА** (НИНИВА и НИМРУД).

ХВАЛА НА ПАЖЊИ!!!